

Ulighed i sundhed i et landdistriktsperspektiv

Policy brief på baggrund af forskningsrapporten 'Ulighed i sundhed i et landdistriktsperspektiv - En kortlægning af eksisterende forskning og viden om sundhed og social ulighed i landdistrikterne'. Dokumentet indeholder udvalgte resultater, konklusioner og anbefalinger. For den fulde indsigt henviser vi til hovedrapporten.

Projektets formål

Projektet kortlægger den eksisterende danske og internationale forskning inden for forskellige discipliner, der kobler sundhed og ulighed i et landdistriktsperspektiv. Formålet er dels at belyse og kvalificere de særlige udfordringer, der er i forhold til landdistrikterne, og dels at identificere centrale forskningstemaer, som vi mangler viden om i en dansk kontekst.

Udvalgte resultater og konklusioner

Undersøgelsen dækker internationale studier og spænder dermed over meget store forskelle i kultur, kontekst og organisering af sundhedsvæsenet. En række resultater går dog igen på tværs:

- Generelt har folk på landet en dårligere fysisk sundhedstilstand end folk i byerne, når det gælder livsstilssygdomme som diabetes, hjertesygdomme, kræft, slagtilfælde, kroniske smerter, overvægt og allergi. Modsat er den psykiske sundhedstilstand generelt højere på landet i form af bl.a. mindre stress, angst og depression.
- Sammenhængen mellem sundhed og land-by-dimensionen har form af en U-kurve. Det vil sige, at man finder den dårligste fysiske sundhedstilstand i hhv. de tættest befolkede områder i bycentrene og de tyndest befolkede områder længst væk fra byerne. Det vidner om, at geografisk social ulighed bl.a. er drevet af, at de socialt udsatte enten 'skubbes' til boligområder for socialt udsatte i bykerne eller ud i udkantsområderne, hvor der er billige boliger.
- En række strukturelle forhold er med til at øge uligheden i sundhed i landdistrikterne. En afgørende faktor er mobilitet, da man på landet er langt mere afhængig af at kunne

transportere sig selv eller få hjælp til transport af sit sociale netværk.

- Det er ikke kun den fysiske geografiske afstand til de større byer, der udfordrer landdistrikterne. En række andre forhold er bestemmende og definerende for den sociale ulighed i sundhed, herunder afstand i form af afkobling i forhold til viden, ressourcer, økonomi og indflydelse.
- De fysiske afstande betyder, at det er oplagt at gøre brug af digitale løsninger. Udfordringen er dog, at den del af befolkningen i landdistrikterne, hvor den sociale ulighed i sundhed er mest udtalt, tilhører det ældre segment og ressourcetsvage borgere, der har ringere sundhedskompetencer både i forhold til at opsøge og forstå viden om sundhed og i forhold til at benytte digitale løsninger.
- Der er udfordringer med kvaliteten af sundhedsydelse i landdistrikterne samt udfordringer med at tiltrække kvalificeret sundhedspersonale til yderområderne. Mangel på ressourcer og personale betyder blandt andet, at en større del af opgaverne inden for sundhedsområdet lægges over på civilsamfundet.
- Udviklingen inden for sundhedssektoren er gået mod en stigende specialisering inden for de enkelte faggrupper, hvilket giver mening på de stærkt specialiserede supersygehuse, men er en ressourcemæssig udfordring i de tyndtbefolkede områder. Det rejser spørgsmålet, hvorvidt der er brug for en anden type efter- og videreuddannelse af de sundhedsprofessionelle, der virker i land- og yderområderne.

Anbefalinger

Der er meget lidt videnskabeligt litteratur, der omhandler ulighed i sundhed i et landdistriktsperspektiv i den danske velfærdsstat. Det meste forskning på området er således foretaget i andre lande. Kortlægningen viser dog, at vi finder mange af de samme mekanismer i en dansk landdistrikts-kontekst.

I Danmark bidrager specialiseringen og centraliseringen af en række sundhedsydelser til at øge sammenhængen mellem den sociale ulighed og sundheden i et landdistrikts-perspektiv:

- De lavsociale sundhedslidelser nedprioriteres
- Forebyggelse og rehabilitering overlades til kommunerne, hvilket udfordrer landkommunerne, hvor der er et stort behov blandt borgerne, men en lille økonomi
- Det stiller store krav til landbefolkningens sundhedskompetencer. Folk på landet har dog generelt ringere sundhedskompetencer, hvilket forstærker effekterne af den sociale ulighed

Der er således behov for at udforske og analysere disse forhold nærmere i en dansk kontekst, både i forhold til at forstå udfordringerne, men også i forhold til at kunne tilrettelægge hensigtsmæssige og målrettede indsatser, der kan mindske og afbøde nogle af de centrale konsekvenser i forhold til landdistrikterne.

Nærværende kortlægning har afdækket en række centrale temaer, der kan danne et godt udgangspunkt for en sådan indsats.

Uddybende læsning

Du kan få uddybende information ved at scanne QR-koderne nedenfor.

Læs rapporten:

Forfattere

Egon Noe
Barbora Gulisova

Syddansk Universitet

Center for Landdistriktsforskning
Degnevej 14
6705 Esbjerg Ø

clf@sam.sdu.dk
sdu.dk/clf